

Střední průmyslová škola strojní a elektrotechnická, Resslova 5,
Ústí nad Labem

Ing. Vlastimil Sekal

DOPRAVA A PŘEPRAVA

Ústí nad Labem 2006

OBSAH

1 UVOD DO DOPRAVY	8
1.1 Společenská funkce dopravy	8
1.2 Historie a vývoj dopravy	10
1.3 Rozdělení dopravy	14
1.4 Základní pojmy v dopravě a přepravě	15
1.5 Stručná charakteristika jednotlivých druhů dopravy	19
2 LETECKÁ DOPRAVA	26
2.1 Historie letecké dopravy	26
2.2 Technická základna letecké dopravy	30
2.2.1 Letadlový park	30
2.2.2 Letiště	44
2.3 Letecké organizace	54
2.4 Letecký zákon	56
2.5 Ekonomika letecké dopravy	56
3 VODNÍ DOPRAVA	59
3.1 Historie vodní dopravy	59
3.2 Technická základna vodní dopravy	64
3.2.1 Lodní park	64
3.2.2 Vodní cesty	81
3.2.3 Přístavy a překladiště	99
3.3 Provozování vodní dopravy a plavební organizace	103
3.4 Základní právní normy pro stavbu a provozování lodí	105
3.5 Přepravní vztahy ve vodní dopravě	106
3.6 Ekonomika vodní dopravy	110
4 ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA	112
4.1 Historie železniční dopravy	112
4.2 Železniční vozidla	117
4.2.1 Hnací železniční vozidla	118
4.2.2 Připojná železniční vozidla	126
4.2.3 Speciální železniční vozidla	134
4.3 Železniční stavby	137
4.3.1 Stavby železničních tratí	137
4.3.2 Dopravní a stanoviště	142

4.4	Zabezpečení železniční dopravy	145
4.5	Informace v železniční dopravě	148
4.5.1	Informační systémy v osobní železniční dopravě	148
4.5.2	Informační systémy v nákladní železniční dopravě	150
4.6	Grafikon vlakové dopravy	154
4.7	Vysokorychlostní železnice	161
4.7.1	Důvody vzniku vysokorychlostních železnic	161
4.7.2	Vysokorychlostní železnice v západní Evropě	161
4.7.3	Vysokorychlostní železnice ve střední a východní Evropě	164
4.7.4	Vysokorychlostní železnice mimo Evropu	164
4.7.5	Vysokorychlostní železnice v České republice	166
4.8	Zákon o drahách	170
4.9	Úvod do ekonomiky železniční dopravy	176
4.9.1	Přepravní výkony a přeprava	176
4.9.2	Provozní výkony železničních vozů	178
4.9.3	Provozní výkony hnacích železničních vozidel	178
4.9.4	Provozní výkony vlaků	179
4.9.5	Přepravní tarify	180
4.9.6	Náklady, tržby a hospodářský výsledek	181
4.10	Organizace Českých drah a jejich současnost	183
4.10.1	Organizační struktura do roku 1945	183
4.10.2	Organizační struktura 1945 - 1993	183
4.10.3	Organizační struktura 1993 - 2003	184
4.10.4	Organizační struktura po roce 2003	184
4.10.5	Odčlenění části regionálních tratí ČD,s.o.	187
4.11	Mezinárodní železniční unie UIC	188
4.11.1	Čile a aktivity UIC	188
4.11.2	Organizační struktura UIC	188
4.11.3	Organizace spolupracující s UIC	189
4.11.4	Členské organizace UIC	190
	SILNIČNÍ DOPRAVA	193
5.1	Historie silniční dopravy	193
5.2	Silniční vozidla	205
5.2.1	Obecná charakteristika a rozdělení silničních vozidel	205
5.2.2	Jednostopá motorová vozidla	205

5.2.3 Dvoustopé a vícestopé automobily	206
5.2.3.1 Osobní automobily	206
5.2.3.2 Autobusy	211
5.2.3.3 Dodávkové automobily	215
5.2.3.4 Nákladní automobily	217
5.2.3.5 Speciální automobily	222
5.2.3.6 Tahače	224
5.2.3.7 Přípojná vozidla	22 9
5.2.3.8 Jízdní soupravy	237
5.2.3.9 Základní rozměry, hmotnosti a koncepce automobilů	239
5.3 Pozemní komunikace	248
5.3.1 Rozdělení pozemních komunikací	248
5.3.2 Historie a současnost silnic a dálnic	249
5.3.3 Silnice	252
5.3.4 Místní komunikace	254
5.3.5 Křižovatky	257
5.3.6 Kapacita komunikace	262
5.3.7 Těleso pozemní komunikace	262
5.3.8 Odstavné a parkovací plochy	268
5.3.9 Zastávky	269
5.3.10 Silniční ochranná pásma, silniční pozemek, součásti a příslušenství komunikací	270
5.4 Mezinárodní organizace v silniční dopravě	275
5.4.1 Mezinárodní silniční unie IRU	275
5.4.2 Vztah ČR a IRU, sdružení ČESMAD BOHEMIA	277
5.4.3 Režim TIR	278
5.4.4 Mezinárodní silniční nákladní list CMR	279
5.4.5 Transfrigoroute International	279
5.4.6 Stálé mezinárodní sdružení silničních kongresů	283
5.4.7 Mezinárodní silniční federace	283
5.5 Úvod do ekonomiky silniční dopravy	284
5.6 Řízení provozu podniku automobilové dopravy	288
5.6.1 Obecná charakteristika provozu v automobilové dopravě ...	288
5.6.2 Příprava provozu v automobilové dopravě	288
5.6.3 Dispečerské operativní řízení v automobilové dopravě	296

Příloha 1 "Zelené a bezpečné kamióny"	298
Příloha 2 Nedotáčivost a přetáčivost silničních vozidel	299
6 KOMBINOVANÁ (MULTIMODÁLNÍ) DOPRAVA	300
6.1 Úvod do kombinované dopravy a její význam v dopravě	300
6.2 Základní pojmy v kombinované dopravě	303
6.3 Rozdělení kombinované dopravy	306
6.4 Operátoři (provozovatelé) kombinované dopravy v ČR	308
6.5 Technická základna kombinované dopravy	311
6.5.1 Terminály kombinované dopravy	311
6.5.2 Manipulační (překládači) prostředky	314
6.5.3 Silniční dopravní prostředky	318
6.5.4 Železniční vozy	319
6.5.5 Lodě v kombinované dopravě	322
6.5.6 Přepravně-manipulační (ložné) jednotky	328
6.6 Systém ACTS	329
6.7 Moderní koncepce v kombinované dopravě	329
6.8 Mezinárodní dohody a konvence v KD	333
6.9 Kapacitní návrh kontejnerového terminálu	335
7 MĚSTSKÁ HROMADNÁ DOPRAVA	336
7.1 Charakteristika MHD	336
7.2 Historie a současnost MHD	336
8 POTRUBNÍ DOPRAVA	345
8.1 Historie potrubní dopravy	345
8.2 Technická základna potrubní dopravy	346
8.3 Potrubní doprava v současnosti	352
Použitá a doporučená literatura	360